

Suomen välityömarkkinamalli – miten toimii nyt, mitä tavoitellaan?

10.12.2020

Jukka Lindberg

Vates-säätiö sr

KYVYTTÄ KÄYTTÖÖN

Taustaa

- Vates-säätiö sr
  - Vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja osatyökykyisten henkilöiden yhdenvertaisen työllistymisen asiantuntijaorganisaatio
  - Vammaisjärjestöjen perustama, 47 taustayhteisöä: valtakunnallisia vammaisjärjestöjä, niiden alueellisia yhdistyksiä, erityishuollon kuntayhtymiä ja työllistämispalveluita tuottavia toimijoita
  - Toimintamuotoina kehittäminen, vaikuttaminen, kouluttaminen, tiedottaminen ja verkottaminen
- Jukka
  - Kehittämispäällikkö, elinkeinot
  - Työllisyyspolitiikan mallit ja rakenne, välityömarkkinat, työhön integroivat yhteiskunnalliset yritykset, hankinnoilla työllistäminen
  - Kansainväliset verkostot (Workability International, Cefec, ENSIE)
  - DI (yritysstrategia, kansainvälinen markkinointi, tuotannonohjaustekniikka)
  - ~25 v kv. teollisuusyrityksissä myynnin ja projektien johdon ja liiketoiminnan kehittämisen tehtävissä ennen nykyistä työtä (jossa 10 v)

Välityömarkkinat vihdoinkin kuntoon?

Työministeri Tuula Haatainen ajaa muutosta Suomen osatyökykyisten heikkoon työllisyystilanteeseen. Suunnitteilla on Ruotsin Samhall-mallin mukainen julkinen työnantaja, joka välittäisi osatyökykyisiä työntekijöitä avoimille työmarkkinoille.

Samhallista mallia

Luvassa olevista toimenpiteistä työministeri haluaa nostaa esiin erityisesti yhden, hänelle tärkeän asian:

“Haluan viedä nyt eteenpäin asiaa, joka on näissä valmisteluissa nousut pinnalle. Kysymys on välityömarkkinoiden kehittämisestä, josta sovittiin jo hallitusohjelmassa. Vein TEM:n työryhmään esityksen siitä, että Suomessa lähdetäisiin valmistelemaan Ruotsin Samhall-mallin mukaista valtakunnallista toimijaa, joka edesauttaisi osatyökykyisiä ja kehitysvammaisia työllistymään yrityksiin vapaille työmarkkinoille.”

“Ehdoton lähtökohtani on, että tätä valmistelua pitää tehdä yhdessä kansalaisjärjestöjen ja yritysten kanssa. Virkavalta on sitten se, joka vie sitä eteenpäin.”

SAMHALL = Ruotsin valtion omistama osakeyhtiö toimii noin 26 000 osatyökykyisen työntekijän työnantajana ja välittää heidän työpanostaan avoimille työmarkkinoille.

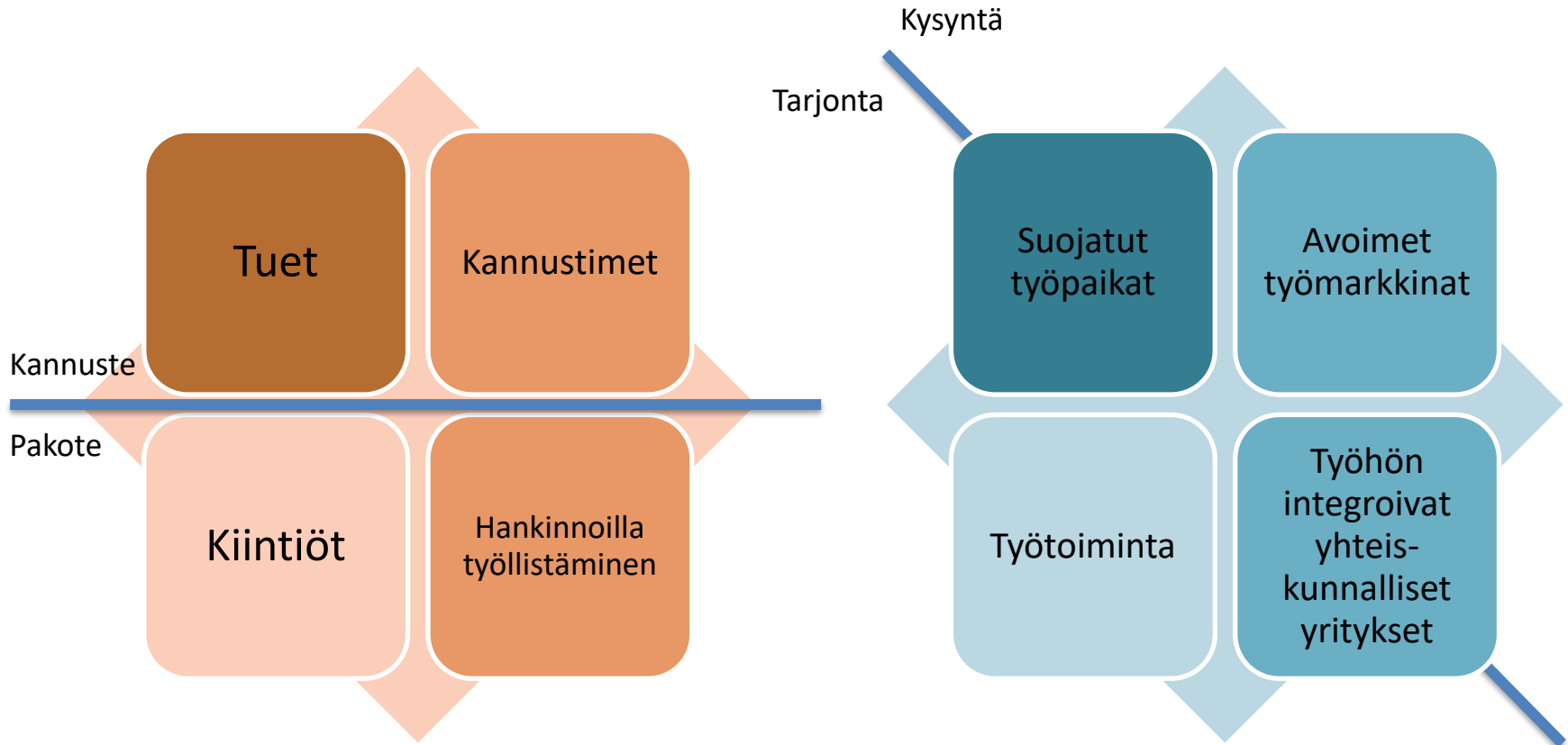
VÄLITYÖMARKKINAT = Matalan kynnyksen työmahdollisuudet, joilla tuetaan siirtymistä työttömyydestä kohti avoimia työmarkkinoita. Välityömarkkinat koostuvat julkisen sektorin, 3. sektorin ja yritysten toimijoista. Niihin lasketaan esimerkiksi työpajat, sosiaaliset yritykset sekä julkisen palvelujärjestelmän tarjoama työvalmennus, palkkatuki, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta ja ammatillinen kuntoutus.

<https://tukilinja.fi/yleinen/valityo-markkinat-vihdoinkin-kuntoon/>

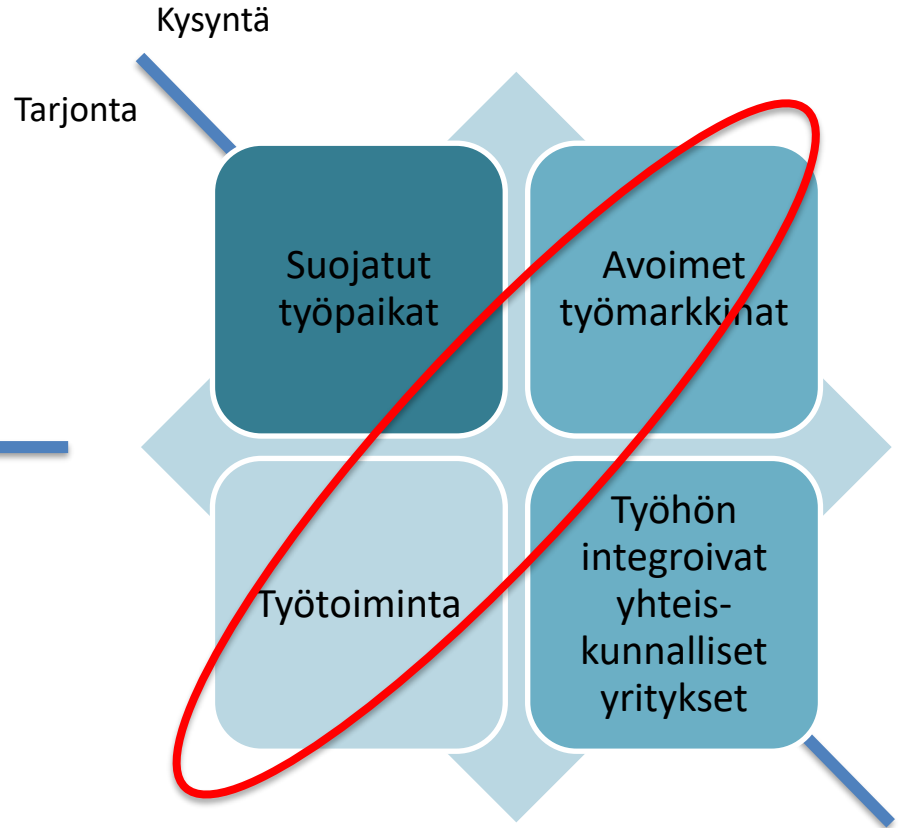
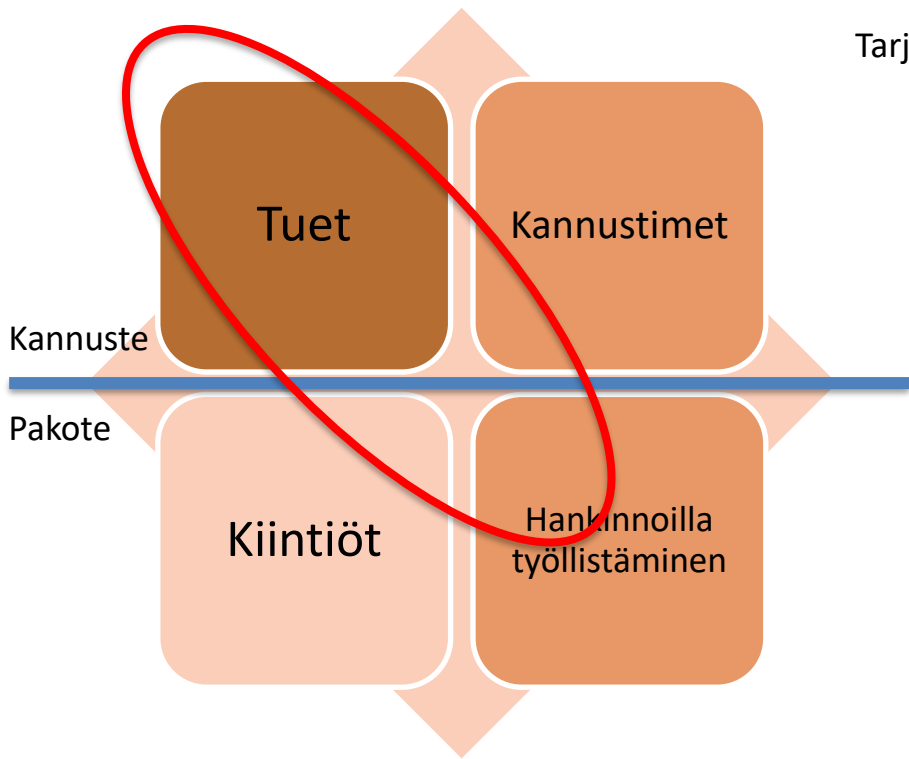
Verkkotyöpaja välityömarkkinamallista

- Suomeen on suunniteltu osatyökykyisten työllistämisen malli, jota kutsutaan myös välityömarkkinoilla työllistämisen tai lyhyemmin välityömarkkinamalliksi.
- Suomen mallin tarkoitus on lisätä työmahdollisuuksia, joissa henkilö on työsuhteessa välityömarkkinatoimijaan.
- Työllistymisedellytysten parantuessa tietty osuus työntekijöistä siirtyisi muiden työnantajien palvelukseen.
- Toimintamalliin sisältyisi myös avoimille työmarkkinoille siirtymisessä tarvittava koulutus ja muu tuki.

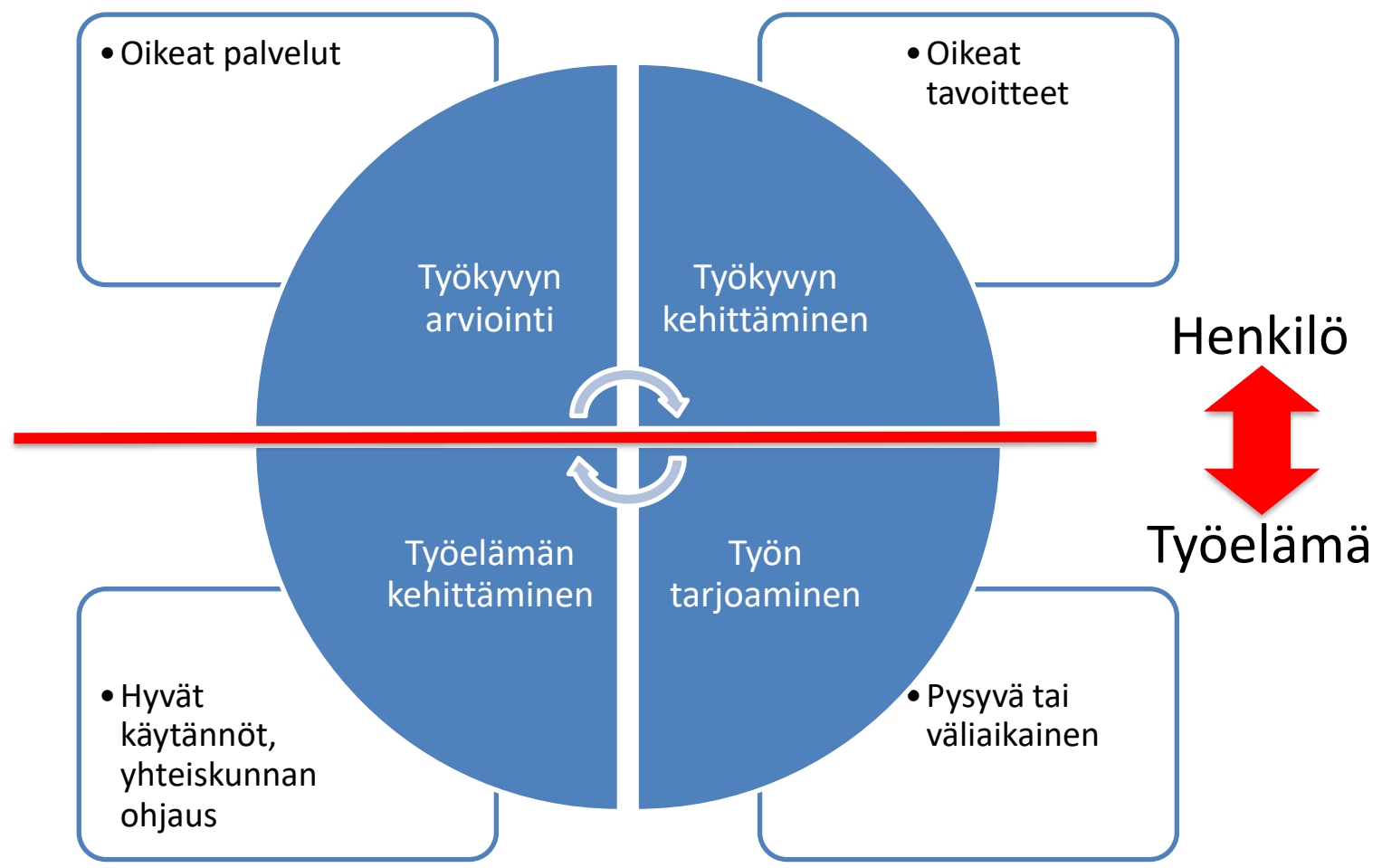
Miten työllistää osatyökykyisiä henkilöitä?

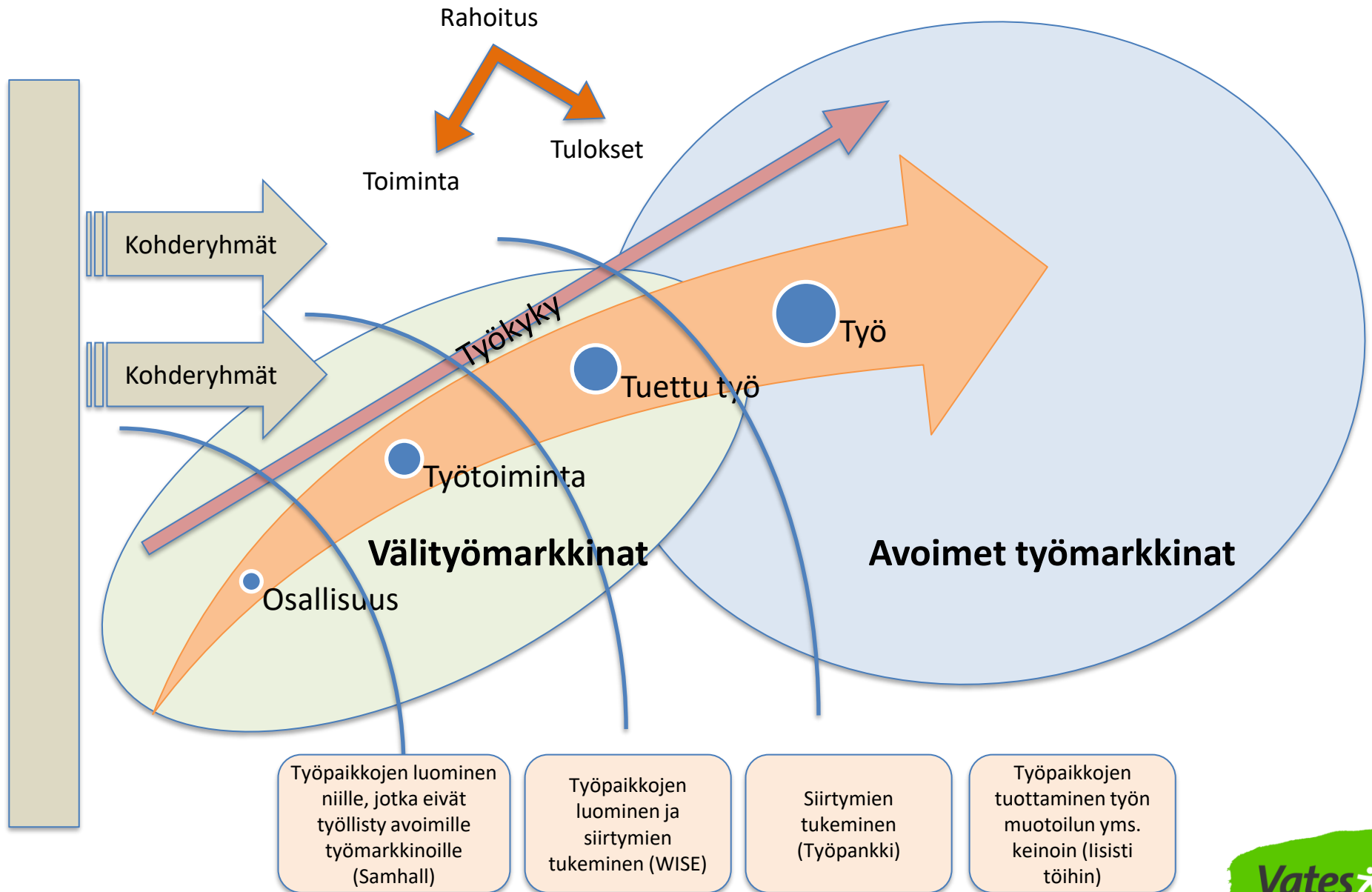
Miten työllistää osatyökykyisiä henkilöitä?

Tarvelähtöiset työmarkkinat ratkaisujen tuottajana

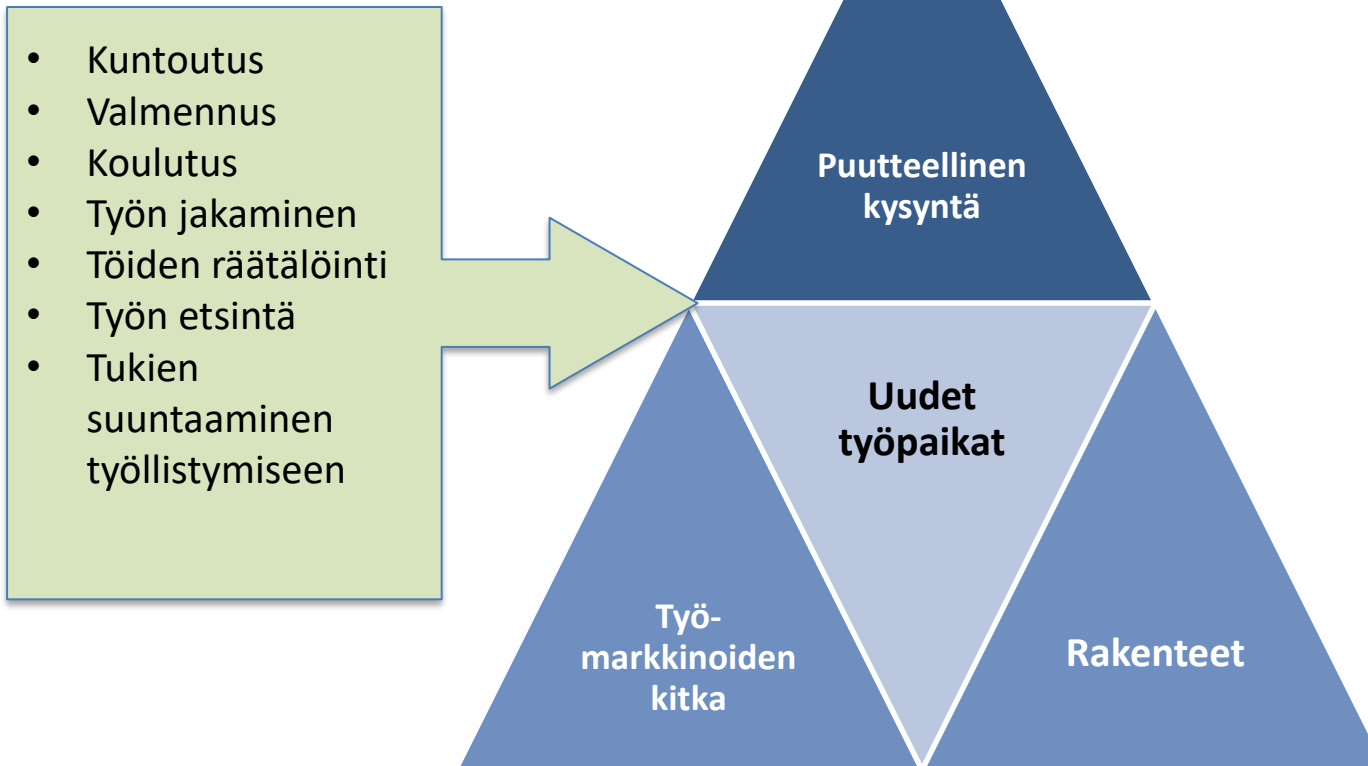

Työllistämispalvelujen kokonaisuus

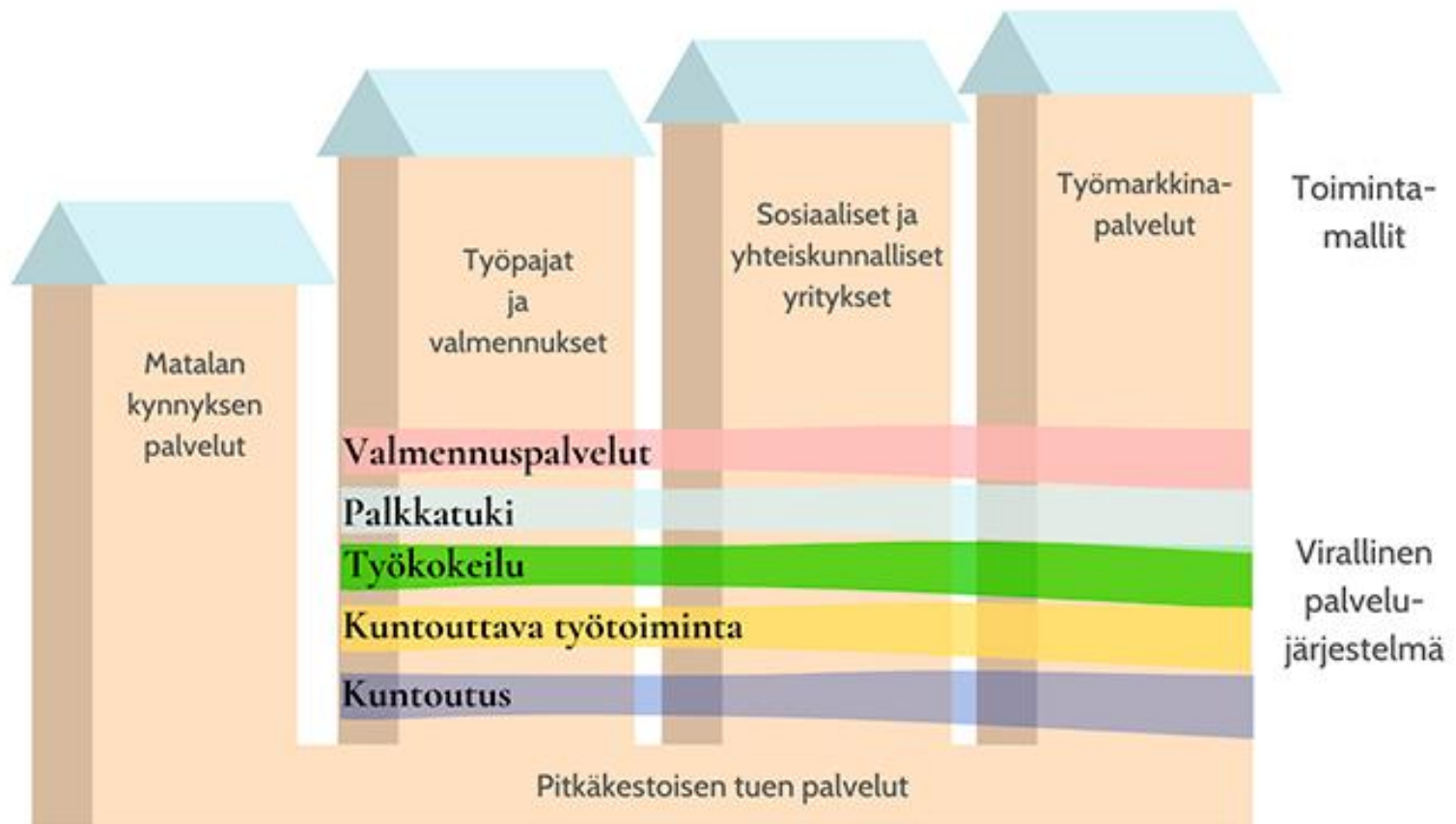

Miten luoda työpaikkoja?

Välityömarkkinoiden toimintamallit

Työpankkikokeilu – mitä kokeilu opetti?

10.12.2020

Jukka Lindberg

Vates-säätiö sr

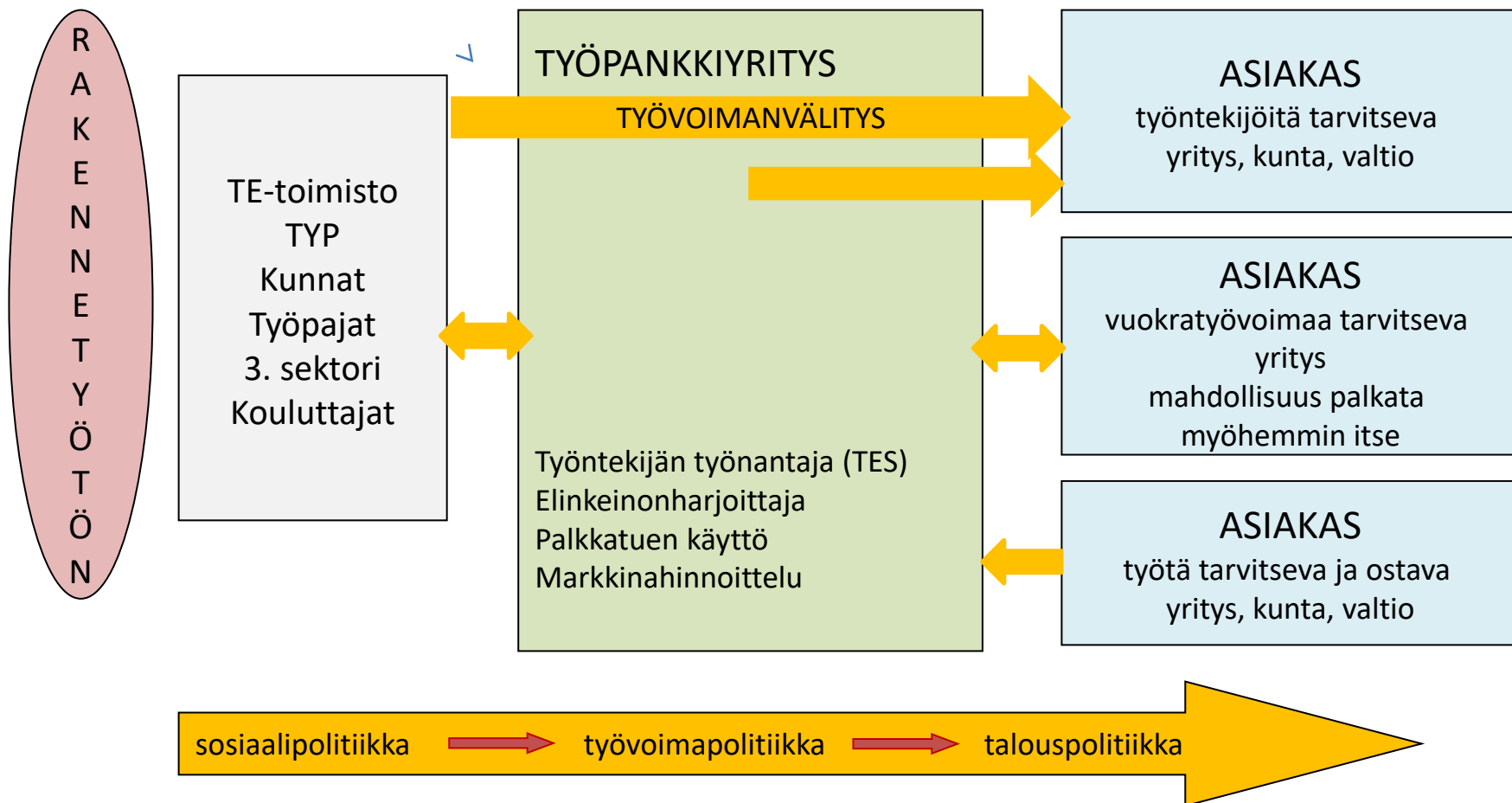
KYVYT KÄYTTÖÖN

Työpankkimalli

(valtakunnallinen kokeilu, STM, 2012-2016)

- Tavoite
  - Kustannustehokas keino siirtää vaikeasti työllistyviä avoimen työmarkkinan työpaikkoihin
- Keinot
  - Työn etsintä, henkilövuokraus, työhönvalmennus
  - Työpaikka – ”kotipesä”
  - Keskitetty malli – osaamisen kehittäminen, ohjaus, markkinointi
- Rahoitus / kannustimet
- Hallintomalli

Työpankin toimintamalli kokeilussa

Millainen oli työpankkiyritys?

- Yritys (osakeyhtiö tai osuuskunta)
- Liiketoimintaa ohjaa liiketoimintasuunnitelma
- Liikevaihto vähintään 350.000€/v; vaihtoehtoisesti 15 henkilötyövuotta
- TES mukainen palkkaus
- Oma tuotanto ja/tai alihankintatoiminta
- Työntekijöiden vuokraustoimintaa
- Myös suoraa välitystoimintaa
- Julkinen tuki korkeintaan 50% liikevaihdosta

Työpankkikokeilun tukijärjestelmä

Taloudellinen

- 3-vuotinen käynnistys-avustus vetäjän palkkaamiseen
- Bonusta yli 6kk työttömänä olleiden siirtymisestä toiselle työnantajalle
  - Pistejärjestelmä, jossa uusi työsuhde ja työpankissa työskentely vaikuttavat pisteisiin

Toiminnallinen

- Neuvonta ja koulutus
- Tiedotus ja markkinointi
  - Materiaalit
  - Toiminnan tunnetuksi tekeminen
- Valtakunnalliset yhteistyösopimukset suurten yritysten kanssa

Työpankkimalli -yhteenvedoa

- Ajatuksena tukea siirtymiä tarjoamalla ”kotipesä”, painopiste kuitenkin selkeästi siirtymissä > kiertotavoite oleellisesti korkeampi kuin esim. Samhall-mallissa
- Mahdollisuus myös suoravälittämiseen
- Henkilövuokraus yhtenä toimintana
- Tarvitaanko kaikkia osia?
  - Kokonaisuus vaatii tietyn kokoisen talousalueen
  - Kotipesän ja vuokrauksen toimialojen sovittaminen

Työpankkimalli – mitä opimme?

- Rahoituksen perustana on onnistuneista siirtymistä palkitseminen (Siirtymäbonus)
  - Myös käynnistymistuki, tuki- ja ohjausrakenne vaativat rahoitusta
  - Kannustinten kriteerit, taso ja ajoitus ovat keskeisiä
- Työntekijät ovat työpankin itse valitsevia
  - Iso-Britannian malli (Remploy-uudistusten jälkeen) lähellä työpankkimallia, mutta ilman ”kotipesää”
  - Onnistunut rekrytointi tuo kannattavuutta, jota bonusjärjestelmä ohjaa > riskinä joidenkin ryhmien syrjäytyminen
- Edellyttää toimivia työmarkkinoita toiminta-alueella
  - Työpankin ja asiakas/kohdeyritysten toimialat ja osaamisvaatimukset
- Uusien toimijoiden löytäminen vaikeaa
  - Vaatii kärsivällisyyttä, luovuutta, riskinotto kykyä

Kiitos mielenkiinnosta!

Kysyttävää tai kommentoitavaa – ota yhteyttä:

Jukka Lindberg

jukka.lindberg@vates.fi

040 541 9493

vates.fi